

РЕШЕНИЕ
25.05.2026

Карамалы Тау штп

КАРАР
№ 39

Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районы Түбән Карамалы шәһәр жирлеге советы депутаты статусы турында нигезләмәне раслау хакында

«Гавами хакимиятнең бердәм системасында жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2025 елның 20 мартындагы 33-ФЗ номерлы Федераль закон, «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 24 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының «Карамалы Тау шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлеге уставы, Зеленодольск муниципаль районының Түбән Карамалы шәһәр жирлеге Советы Регламенты нигезендә, Зеленодольск муниципаль районының Түбән Карамалы шәһәр жирлеге Советы **карап кылды:**

1. Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районы Түбән Карамалы шәһәр жирлеге советы депутаты статусы турында кушымтада бирелгән Нигезләмәне расларга.

2. Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районы Түбән Карамалы шәһәр жирлеге Советы карарының үз көчен югалтуын танырга:

- «Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районы Түбән Карамалы шәһәр жирлеге депутаты статусы турындагы нигезләмәне раслау хакында» 2021 елның 02 мартындагы 39 номерлы;

- «Зеленодольск муниципаль районы Түбән Карамалы шәһәр жирлеге Советының 2021 елның 2 мартындагы 39 номерлы карары белән расланган Зеленодольск муниципаль районы Түбән Карамалы шәһәр жирлеге Советы депутаты статусы турындагы нигезләмәгә үзгәрешләр кертү хакында» 2021 елның 27 сентябрэндәге 60 номерлы;

- «Түбән Карамалы шәһәр жирлеге Советының 2021 елның 2 мартындагы 39 номерлы карары белән расланган Түбән Карамалы шәһәр жирлеге Советы депутаты статусы турындагы нигезләмәгә үзгәрешләр кертү хакында (Түбән Карамалы шәһәр жирлеге Советының 27.09.2021 №60 карары белән кертелгән үзгәрешләр белән)» 2021 елның 20 декабрэндәге 70 номерлы;

- «Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районы Түбән Карамалы шәһәр жирлеге Советының 2021 елның 2 мартындагы 39 номерлы карары белән расланган Түбән Карамалы шәһәр жирлеге Советы депутаты статусы турындагы нигезләмәгә үзгәрешләр кертү хакында (Түбән Карамалы шәһәр жирлеге Советының 27.09.2021 №60, 20.12.2021 №70 карары белән кертелгән үзгәрешләр белән)» 2023 елның 15 мартындагы 144 номерлы;

- «Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районы Түбән Карамалы шәһәр жирлеге Советының 2021 елның 2 мартындагы 39 номерлы карары белән расланган Түбән Карамалы шәһәр жирлеге Советы депутаты статусы турындагы нигезләмәгә үзгәрешләр кертү хакында» (Түбән Карамалы шәһәр жирлеге Советының 27.09.2021 №60, 20.12.2021 №70, 15.03.2023 №144 карары белән кертелгән үзгәрешләр белән)» 2023 елның 16 августындагы 165 номерлы;

- «Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районы Түбән Карамалы шәһәр жирлеге Советының 2021 елның 2 мартындагы 39 номерлы карары белән расланган Түбән Карамалы шәһәр жирлеге Советы депутаты статусы турындагы нигезләмәгә үзгәрешләр кертү хакында» (Түбән Карамалы шәһәр жирлеге Советының 27.09.2021 №60, 20.12.2021 №70, 15.03.2023 №144, 16.08.2023 №165 карары белән кертелгән үзгәрешләр белән)» 2023 елның 11 декабрдәге 179 номерлы;

- «Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районы Түбән Карамалы шәһәр жирлеге Советының 2021 елның 2 мартындагы 39 номерлы карары белән расланган Түбән Карамалы шәһәр жирлеге Советы депутаты статусы турындагы нигезләмәгә үзгәрешләр кертү хакында» (Түбән Карамалы шәһәр жирлеге Советының 27.09.2021 №60, 20.12.2021 №70, 15.03.2023 №144, 16.08.2023 №165, 11.12.2023 №179 карары белән кертелгән үзгәрешләр белән)» 2026 елның 04 маендагы 34 номерлы.

3. Элеге карарны Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталында (<http://pravo.tatarstan.ru>) һәм Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләре порталы составында Зеленодольск муниципаль районының мәгълүмат сайтында (<http://zelenodolsk.tatarstan.ru>) «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә, шулай ук түбәндәге адреслар буенча урнашкан мәгълүмат стендларында урнаштырырга: Түбән Карамалы Тау ш.т.п, Беренче Май ур., 70 йорт, жирле үзидарә административ бинасында мәгълүмат стенды, Беренче Май ур., 70 йорт (жирле үзидарә административ бинасы).

**Жирлек башлыгы,
Совет Рәисе**

А.М. Гыйниятов

Кушымта
Зеленодольск муниципаль
районының Түбән Карамалы
шәһәр жирлеге Советы
караына 25.05.2026 № 39

Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районы Түбән Карамалы шәһәр жирлеге советы депутаты статусы турында нигезләмә

Әлеге Нигезләмә Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районы Түбән Карамалы шәһәр жирлеге Советы депутатының (алга таба - депутат) хокукларын һәм бурычларын билгели, үз вәкаләтләрән башкарганда төп хокукый һәм социаль гарантияләрне күздә тотта.

1 статья. Депутат статусының хокукый нигезе

1. Депутат статусы Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, Татарстан Республикасы Конституциясе, Татарстан Республикасы Конституциясе, «Карамалы Тау шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлеге уставы (алга таба - жирлек Уставы), әлеге Нигезләмә нигезендә билгеләнә.

2. Бермандатлы сайлау округы буенча муниципаль сайлауларда сайланган Россия Федерациясе гражданы депутат булып тора һәм Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районы Түбән Карамалы шәһәр жирлеге Советында (алга таба - жирлек Советы) Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы законнарында һәм муниципаль норматив хокукый актларда каралган вәкиллекле һәм башка вәкаләтләрне гамәлгә ашырырга вәкаләтле.

3. Үз эшчәнлегендә депутат Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарга, Татарстан Республикасы Конституциясенә, жирлек уставына һәм муниципаль норматив хокукый актларга, шулай ук сайлаучылар мәнфәгатьләренә таяна.

4. Депутатка үз вәкаләтләрән тоткарлыксыз гамәлгә ашыру өчен шартлар тәэмин ителә.

5. Депутат үз статусын депутат вәкаләтләрән гамәлгә ашыруга бәйле булмаган эшчәнлек өчен кулланырга хокуксыз.

2 статья. Депутат эшчәнлеген гамәлгә ашыру шартлары

1. Депутатлар, жирлек Уставында билгеләнгән очраклардан тыш, депутат эшчәнлеген төп эш урыны буенча хезмәт һәм хезмәт вазыйфаларын башкару белән бергә алып барып, даими нигездә башкармыйлар.

2. Үз вәкаләтләрән даими нигездә гамәлгә ашыру өчен депутат эш бирүченең эш урынын (вазыйфасын) саклап калу белән бергә эштән азат ителүе, аның озынлыгы жирлек Уставы белән билгеләнә торган чорга гарантияләнгән.

3. Жирлек Советының билгелэнгән санындагы депутатларның 10 проценттан артыгы даими нигездә эшли.

3 статья. Депутатның вәкаләтләре чоры

1. Депутатның вәкаләтләре чоры биш ел тәшкил итә.

2. Депутатның вәкаләтләре аны сайлаган көннән башлана һәм яна чакырылыш жирлек Советының беренче утырышы тулы хокуклы составында уздырылган көннән туктатыла.

4 статья. Депутат статусына бәйле чикләүләр, тыюлар

1. Депутатлар «гавами хакимиятнең бердәм системасында жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2025 елның 20 мартындагы 33-ФЗ номерлы Федераль законда (алга таба - 33-ФЗ номерлы Закон) билгелэнгән очрактардан тыш, Россия Федерациясе сенаторлары, Россия Федерациясе Федераль Собрание Дәүләт Думасы депутатлары, Россия Федерациясе субъектларының закон чыгару органнары депутатлары, Россия Федерациясенң башка дәүләт вазыйфаларын, Россия Федерациясе субъектларының дәүләт вазыйфаларын, шулай ук дәүләт граждандан хезмәткә һәм муниципаль хезмәт вазыйфасын биләргә мөмкин түгел.

2. Депутат башка муниципаль берәмлекнең вәкиллеке органы депутаты яисә башка муниципаль берәмлек башлыгы вәкаләтләрен бер үк вакытта башкара алмый, моңа 33-ФЗ номерлы Законда, башка федераль законнарда билгелэнгән очрактар керми.

3. Депутатлар коррупциягә каршы тору турында Россия Федерациясе законнарында билгелэнгән чикләүләрен, тыюларны, бурычларны үтәргә тиеш.

4. Даими нигездә үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы депутатлар түбәндәгеләргә хокуклы түгел:

1) шәхсэн яисә ышанычлы затлар аша эшқуарлык эшчәнлегә белән шөгыйльләнәргә;

2) коммерция яисә коммерциягә карамаган оешма белән идарә итүдә катнашу, түбәндәге очрактардан тыш:

а) сәяси партия белән идарә итүдә, һөнәри берлек органы, шул исәптән жирле үзидарә органында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайланулы органы тарафыннан түләүсез нигездә катнашу, ижтимагый оешманың, торақ, торақ-төзелеш, гараж кооперативларының, күчәмсез мөлкәт милекчеләре ширкәтләренә съездында (конференциясендә) яисә гомуми жылышында катнашу;

б) коммерциягә карамаган оешма идарәсендә (сәяси партия идарәсендә катнашудан тыш, һөнәри берлек органы, шул исәптән жирле үзидарә органында төзелгән беренчел һөнәр берлегә оешмасының сайланулы органы тарафыннан, башка ижтимагый оешма, торақ, торақ-төзелеш, гараж кооперативлары съездында (конференциясендә) яисә гомуми жылышында катнашу, Татарстан

Республикасы законы белән билгеләнгән тәртиптә Татарстан Республикасы Раисына алдан хәбәр итеп, түләүсез нигездә катнашу;

в) Россия Федерациясе субъекты муниципаль берәмлекләре советында, муниципаль берәмлекләренң башка берләшмәләрендә, шулай ук аларның идарә органнарында муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә тапшыру;

г) идарә органнарында һәм ревизия комиссиясендә муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә оештыруны, гамәлгә куючысы (катнашучы) муниципаль берәмлек булган оешманы гамәлгә куючы (акционер) тарафыннан оешманы гамәлгә куючының вәкаләтләрен муниципаль берәмлек исемнән гамәлгә ашыру тәртибен йә муниципаль милектәге акцияләр (устав капиталындагы өлешләр) белән идарә итү тәртибен билгели торган муниципаль хокукый актлар нигезендә тапшыру;

д) федераль законнарда каралган башка очраklar;

3) укытучы, фәнни һәм башка ижат эшчәнлегеннән тыш, башка түләүле эшчәнлек белән шөгыльләнәргә. Шул ук вакытта укытучылар, фәнни һәм башка ижади эшчәнлек бары тик чит дөүләтләр, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданны һәм гражданлыгы булмаган затлар акчалары исәбеннән генә финанслана алмый, әгәр Россия Федерациясенң халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса;

4) Россия Федерациясенң халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, попечительләр яисә күзәтү советлары, чит ил коммерциячел булмаган хөкүмәтнеке булмаган оешмаларының һәм Россия Федерациясе территориясендә аларның структур бүлекчәләренң башка органнары составына керәргә.

5. Даими нигездә вәкаләтләренә гамәлгә ашыручы муниципаль вазыйфаларны биләүче затлар гражданлык, административ яисә жинаять эше буенча яки административ хокук бозу турындагы эш буенча яклаучы яки вәкил (законлы вәкиллеке очраklarыннан тыш) сыйфатында катнаша алмыйлар..

5 статья. Депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Депутатның вәкаләтләре түбәндәге очраklarда вакытыннан алда туктатыла:

1) үлем;

2) үз теләге белән отставка;

3) суд тарафыннан хокуктан файдалануга сәләтсез яисә хокуктан файдалану сәләте чикләнгән дип танылу;

4) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип танылса яисә вафат дип игълан ителсә;

5) ана карата суд гаепләү карарының законлы көченә керүе;

6) Россия Федерациясеннән даими яшәү урынына чыгу;

7) Россия Федерациясе гражданлыгын туктату яисә чит ил дөүләтенң гражданлыгы (подданствосы) йә яшәүгә рөхсәте яисә Россия Федерациясе

гражданының чит дәүләт территориясендә даими яшәү хокукын раслый торган башка документы булу;

8) жирлек Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату;

9) хәрби хезмәткә чакыру яисә аны алыштыра торган альтернатив граждан хезмәтенә юллама;

10) чит ил агенты статусын сатып алу;

11) 33-ФЗ номерлы Федераль законда һәм башка федераль законнарда билгеләнгән башка очрактар.

2. Депутатның вәкаләтләре жирлек Советының барлык утырышларында нигезле сәбәпләрсез алты ай рәттән депутат булмаган очракта, жирлек Советы карары белән вакытыннан алда туктатыла.

3. Депутат күрсәтелгән карарга карата жирлек Советы депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында карар кабул иткән депутат күрсәтелгән карарга карата шикаять белдерү турындагы гариза белән күрсәтелгән карарны күрсәтелгән карар рәсми басылып чыккан көннән алып 10 көн эчендә судка мөрәжәгать итәргә хокуклы.

4. Әгәр депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында жирлек Советы карары нигезендә вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган депутат күрсәтелгән карарга суд тәртибендә шикаять бирсә, жирлек Советы суд карары закон көченә кәргәнчә жирлек Советы депутатларын өстәмә сайлауларны билгеләү турында карар кабул итәргә хокуксыз.

5. Депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында жирлек Советы карары вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгән көннән алып 30 көннән дә соңга калмыйча, ә әлегә нигез жирлек Советы сессияләре арасында барлыкка килгән очракта, - мондый нигез барлыкка килгән көннән соң өч айдан да соңга калмыйча кабул ителә.

6. Әлегә статьяның 1 өлешендәге 2 пункттында каралган нигез буенча депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында жирлек Советы карары әлегә статьяның 5 өлешендә каралган срокларда кабул ителмәгән очракта, депутат жирлек Советының процессуаль законнарда каралган тәртиптә гамәл кылмавына шикаять бирү турындагы гариза белән судка мөрәжәгать итәргә хокуклы.

7. Татарстан Республикасы Рәис депутатның вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында гариза белән мөрәжәгать иткән очракта, вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгән очракта, әлегә гариза жирлек Советына кәргән көн була.

6 статья. Депутатның хокуклары

1. Депутат хокуклы:

1) даими комиссияләргә һәм тиешле вазыйфаларга жирлек Советында сайларга һәм сайланырга;

2) жирлек Советын карау өчен мәсьәләләр тәкъдим итәргә;

3) жирлек Советы тарафыннан төзелә торган органнар һәм жирлек Советы тарафыннан сайлана (билгеләнә торган, килештерелә торган) вазыйфай затлар кандидатуралары мәсьәләләре буенча фикер әйтергә;

4) хокук ижат инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә жирлек Советының хокукий актлары проектларын кертергә;

5) көн тәртибе, карау тәртибе һәм тикшерелә торган мәсьәләләрнең асылы буенча тәкъдимнәр һәм искәرمәләр кертергә, жирлек Советы карарлары проектларына төзәтмәләр кертергә;

6) жирлек Советы сессияләрендә жирлек Советының чираттан тыш хисабын яисә теләсә кайсы органның яисә жирлек Советы карамагындагы вазыйфай затның мәгълүматын тыңлау турында тәкъдимнәр кертергә;

7) жирлек Советы Регламентында билгеләнгән тәртиптә фикер алышуларда катнашу;

8) үз тәкъдимнәрен нигезләп һәм тавыш бирү мотивлары буенча чыгыш ясарга, белешмәләр бирергә;

9) жирлек Советы сессияләрендә, аның фикеренчә, ижтимагый әһәмияткә ия гражданның мөрәжәгатләрен игълан итү;

10) жирлек советы төзи торган органнарның составы (саны, персонал) һәм жирлек Советы тарафыннан сайлана торган (билгеләнгән, килештерелә торган) вазыйфай затларның кандидатуралары буенча фикер әйтергә;

11) даими комиссияләрнең беркетмәләре, жирлек Советы сессияләре белән танышырга;

12) депутат ярдәмчеләренә ия булу.

7 статья. Депутатның таныклығы һәм күкрәк билгесе

1. Депутатка жирлек Советы депутатының шәхесен һәм вәкаләтләрен раслый торган документ булып торган таныклык һәм үз вәкаләтләре чоры дәвамында аның куллана торган күкрәк билгесе бар.

8 статья. Депутатның эшчәнлек формалары

1. Депутат эшчәнлегә рәвешләре түбәндәгеләр:

1) жирлек Советы сессияләре эшендә катнашу;

2) жирлек Советының даими комиссияләре эшендә катнашу;

3) федераль дәүләт хакимияте органнарының, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарының, жирле үзидарә органнарының вазыйфай затларына, оештыру-хокукий рәвешләренә, ижтимагый берләшмәләргә бәйсез рәвештә оешма житәкчеләренә мөрәжәгать;

4) муниципаль хокукий акт проектын кертү;

5) жирлек Советы тарафыннан кабул ителә торган муниципаль хокукий актлар проектларын эшләүдә катнашу;

6) Татарстан Республикасы Дәүләт Советына закон чыгару инициативасы тәртибендә жирлек советы кертә торган Татарстан Республикасы законнары проектларын эшләүдә катнашу;

б) депутат гарызнамәсе кертү;

8) сайлаучылар белән очрашулар, аларның мөрәжәгатьләре белән эшләү, вәкиле булган жирлек халкына үз эшчәнлегенә һәм жирле үзидарә органнары эшчәнлегенә турында мәгълүмат бирү;

9) жирле референдумнары, гавами тыңлауларны, жылышыларны, конференцияләренә һәм гражданның сораштыруларын оештыруда һәм уздыруда катнашу;

10) территорияль ижтимагый үзидарәне оештыруда катнашу.

2. Депутат үз эшчәнлеген федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында, башка муниципаль хокукый актларда һәм жирлек Советы Регламентында каралган башка рәвешләрдә дә гамәлгә ашырырга мөмкин.

9 статья. Депутат ярдәмчеләре

1. Депутат депутат эшчәнлеген гамәлгә ашыруда аңа ярдәм күрсәтү өчен өч ярдәмчегә ия булырга хокуклы. Депутат ярдәмчеләренә эше (эшчәнлегенә) ижтимагый башлангычларда башкарыла.

2. Депутат үзенә ярдәмчеләре өчен җаваплы һәм аларны теләсә кайсы вакытта алмаштырырга хокуклы.

3. Депутат ярдәмчеләре эшенә (эшчәнлегенә) хокукый нигезләре жирлек Советы раслаган жирлек Советы депутаты ярдәмчеләре турындагы Нигезләмә белән билгеләнә.

10 статья. Депутатның сайлаучылар белән үзара мөнәсәбәте

1. Депутат жирлек халкы, шулай ук жирлек территориясендә урнашкан предприятие, оешма, муниципаль һәм башка органнар коллективлары белән элемтәдә тора.

2. Депутат сайлаучылар алдында хисап тоты, үз эшенә турында елга кимендә бер тапкыр хисап тоты, аларга жирлек Советы эшенә турында даими рәвештә хәбәр итә, шулай ук аена кимендә бер тапкыр халыкны кабул итә.

3. Депутат жирлек халкының законлы хокукларын, ирекләрен һәм мәнфәгатьләрен тәмин итү буенча законнарда каралган чараларны күрә, алардан кергән тәкъдимнәренә, гаризаларны, шикаятьләренә карый, үз вәкаләтләре чикләрендә аларда булган мәсьәләләренә дәрәҗә һәм үз вакытында хәл итүгә ярдәм итә.

4. Гражданны кабул итә.

5. Жәмәгать фикерен өйрәнә һәм кирәк булганда тиешле дәрәҗә хакимияте органнарына, жирле үзидарә органнарына һәм ижтимагый берләшмәләргә тәкъдимнәр кертә.

6. Депутатның сайлаучылар белән очрашулары, депутатларның сайлаучылар белән очрашуларын уздыру өчен, Яшел Үзән муниципаль районы Түбән Бәйлә шәһәр жирлегенә башкарма комитеты тарафыннан сайлаучылар белән очрашуларын уздыру өчен махсус билгеләнгән башкарма комитетта, аларны

бирү тәртибе нигезендә, сайлаучылар белән очрашулар уздыру өчен бирелә торган урыннарда үткәрелә.

7. Депутатның сайлаучылар белән очрашулары жыелышлар, митинглар, демонстрацияләр, урам йөрешләре һәм пикетлар турындагы Россия Федерациясе законнары нигезендә үткәрелә.

8. Депутатның сайлаучылар белән очрашуларын оештыруга яисә уздыруга каршылык Россия Федерациясе законнары нигезендә административ жаваплылыкка тартыла.

11 статья. Депутатлар этикасы кагыйдәләрен үтәү

1. Депутат жирлек Советы тарафыннан раслана торган депутат этикасы кагыйдәләрен үтәргә, шул исәптән түбәндәге йөкләмәләрне үтәргә тиеш:

1) жирле үзидарә органнары эшендә катнашудан тыелырга һәм шәхсән яисә аның якин туганнарына кагылышлы мәсьәләләрне хәл иткәндә жирле үзидарә органнары, оешмалар, вазыйфай затлар, муниципаль хезмәткәрләр һәм гражданныр эшчәнлегенә йогынты ясау өчен депутат статусын файдаланмаска;

2) депутат бурычларын объектив башкаруда шик тудырырлык үз-үзеңне тотыштан тыелырга, шулай ук аның абруена яисә жирлек Советы абруена зыян китерергә сәләтле конфликтлы хәлләрдән качарга;

3) мәнфәгатьләр конфликты килеп чыгу куркынычы булганда - шәхси кызыксыну (турыдан-туры яисә читләтеп) депутат бурычларын тиешенчә, объектив, өлешсез үтәүгә йогынты ясый торган яисә йогынты ясый торган вазгыять - бу хакта жирлек Советына хәбәр итәргә һәм аның әлеге конфликтны булдырмый калуга яисә жайга салуга юнәлдерелгән карарын үтәргә;

4) жирлек Советында билгеләнгән гавами чыгышлар кагыйдәләрен үтәргә;

5) депутат эшчәнлегенә бәйле булмаган максатларда конфиденциаль характердагы белешмәләргә кертелгән, депутат вазыйфаларын үтәүгә бәйле рәвештә аңа мәгълүм булган белешмәләрне фаш итмәскә һәм файдаланмаска;

6) физик һәм юридик затлардан депутат бурычларын үтәүгә бәйле рәвештә бүләкләүләр (бүләкләр, акчалата бүләкләү, ссуда, хезмәт күрсәтүләр, күңел ачу, ял итү, транспорт чыгымнары өчен түләү һәм башка бүләкләүләр) алынмаска.

12 статья. Депутатның жирлек Советы сессияләрендә катнашуы

1. Депутат жирлек Советының барлык сессияләрендә шәхсән үзе катнашырга тиеш.

2. Депутат жирлек Советы сессияләренең вакыты һәм урыны, карауга кертелә торган мәсьәләләр турында мәгълүмат бирә, шулай ук әлеге мәсьәләләр буенча жирлек Советы регламенты нигезендә барлык кирәкле материалларны ала.

3. Жирлек Советы сессияләрендә катнашу мөмкинлеге булмаганда, депутат, бер көннән дә соңга калмыйча, бу хакта жирлек башлыгына хәбәр итә.

13 статья. Жирлек Советының даими комиссияләре эшендә депутатларның катнашуы

1. Депутат жирлек Советының даими комиссияләренең әгъзасы булган барлык утырышларында шәхсән үзе катнашырга тиеш.

2. Депутат даими комиссияләрнең утырышларын уздыру вакыты һәм урыны, карауга кертелә торган мәсьәләләр турында мәгълүмат бирә, шулай ук жирлек Советы регламенты нигезендә әлеге мәсьәләләр буенча барлык кирәкле материалларны ала.

3. Даими комиссияләр утырышларында катнашу мөмкинлеге булмаганда, депутат, бер көннән дә соңга калмыйча, бу хакта йә даими комиссия рәисе, йә жирлек башлыгына хәбәр итә.

14 статья. Депутатның вазыйфаи затлар тарафыннан беренче чиратта кабул итүгә хокукы

1. Депутат эшчәнлеге мәсьәләләре буенча жирлек территориясендә депутат жирле үзидарә органнарының вазыйфаи затлары, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр житәкчеләре тарафыннан чираттан тыш кабул итү хокукыннан файдалана.

2. Депутат вазыйфаи затка турыдан-туры яисә вазыйфаи затның кабул итү (секретариаты) аша йә язмача мөрәжәгать итә.

3. Телдән мөрәжәгать иткән очракта, кабул итү вакыты вазыйфаи зат тарафыннан жирлек Советы депутаты белән килешү буенча билгеләнә, ә депутатка язмача мөрәжәгать иткән очракта, кабул итү вакыты депутат мөрәжәгатен алган көннән алып өч көннән дә соңга калмыйча вазыйфаи зат тарафыннан билгеләнә.

4. Депутатны өч көн эчендә кабул итү мөмкинлеге булмаганда, депутат белән килешү буенча вазыйфаи зат башка вакытны билгели.

15 статья. Депутатның мәгълүмат алу һәм тарату хокукы

1. Депутат жирле үзидарә органнарыннан, муниципаль предприятиеләрдән, учреждениеләрдән һәм аларның вазыйфаи затларыннан аның закон белән саклана торган яшерен эшчәнлеге белән бәйле мәсьәләләр буенча мәгълүмат алырга хокуклы.

2. Депутат үз эшчәнлеге мәсьәләләре буенча массакүләм мәгълүмат чараларында федераль законда каралган тәртиптә чыгыш ясарга хокуклы.

16 статья. Депутат мөрәжәгатьләрен карау

1. Депутат дәүләт органнарына, жирле үзидарә органнарына, оештыру-хокукый рәвешләренә, ижтимагый берләшмәләргә, депутат эшчәнлеге мәсьәләләре буенча тиешле вазыйфаи затларга телдән яисә язмача мөрәжәгать итәргә хокуклы.

2. Депутат эшчәнлеге мәсьәләләре буенча депутат мөрәжәгать иткән жирле үзидарә органнары, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр һәм аларның вазыйфай затлары депутатка аның мөрәжәгатенә җавап бирергә яисә соралган документларны яисә мөрәжәгать алган көннән, әгәр ул өстәмә өйрәнү яисә тикшерү таләп итмәсә, 15 көн эчендә белешмәләрне тапшырырга тиеш.

3. Депутат мөрәжәгатенә бәйле рәвештә өстәмә тикшерү яисә нинди дә булса мәсьәләләрне өстәмә өйрәнү кирәк булган очракта, вазыйфай затлар һәм элеге статьяның 2 өлешендә күрсәтелгән житәкчеләр бу хакта депутат мөрәжәгатен алган көннән 15 көн эчендә депутатка хәбәр итәргә тиеш. Ахыргы җавап депутатка депутатның язма мөрәжәгатен алган көннән алып 30 көннән дә соңга калмыйча тапшырыла.

4. Оештыру-хокукый рәвешенә бәйсез рәвештә дөүләт органнары, оешмалар, иҗтимагый берләшмәләр, аларның вазыйфай затлары тарафыннан депутатлар мөрәжәгатьләрен карау тәртибе һәм сроклары законнар белән билгеләнә.

5. Депутат жирле үзидарә органнары, муниципаль предприятиеләр һәм аларга мөрәжәгать итеп куелган мәсьәләләрне карауда турыдан-туры катнашырга хокуклы.

17 статья. Депутат сорагы

1. Депутат яисә депутатлар төркеме жирлек Советы компетенциясенә керә торган мәсьәләләр һәм үзенең депутат эшчәнлеге мәсьәләләре буенча жирлек башлыгына, жирле үзидарә органнары, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр житәкчеләренә депутат гарызнамәсе белән мөрәжәгать итәргә хокуклы.

2. Депутат гарызнамәсе жирлек Советы сессиясенә язма рәвештә кертелә һәм жирлек Советы сессиясендә игълан ителә. Депутат гарызнамәсен рәсмиләштерү жирлек Советы регламенты нигезендә башкарыла.

3. Депутат таләбе җибәрелгән орган яисә вазыйфай зат аны алган көннән соң 15 көн эчендә аңа язма рәвештә җавап бирә.

18 статья. Депутатның бурычлары

1. Депутат түбәндәгеләргә бурычлы:

1) үз эшчәнлеген гамәлгә ашырганда Россия Федерациясе Конституциясен, федераль законнары, Татарстан Республикасы Конституциясен, Татарстан Республикасы законнарын, жирлек Уставын, башка муниципаль хокукый актларны үтәргә, гражданның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен үтәүне һәм яклауны тәмин итәргә;

2) даими рәвештә, айга кимендә бер тапкыр, сайлаучыларны кабул итәргә;

3) оештыру-хокукый рәвешенә бәйсез рәвештә гражданның, оешмаларның, иҗтимагый берләшмәләреннән, дөүләт хакимияте органнарының, жирле үзидарә органнарының мөрәжәгатьләрен үз вакытында карарга һәм аларга үз компетенциясе чикләрендә җавап бирергә;

4) очрашуларда турыдан-туры сайлаучылар алдында хисап тотарга, шулай ук үз эше турында массакуләм мэгълүмат чаралары аша елына кимендә бер тапкыр хәбәр итәргә;

5) депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле чикләүләренә үтәргә;

6) дәүләт серен һәм закон белән саклана торган башка серне сакларга, шулай ук депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле рәвештә аңа мэгълүм булган гражданның шәхси тормышына, намусына һәм абруена кагылышлы белешмәләренә фаш итмәскә.

2. Депутат аңа федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, жирлек уставы һәм жирлек Советының муниципаль хокукый актлары белән йөкләнгән башка бурычларны үти.

19 статья. Депутатның жирле үзидарә органнары һәм вазыйфай затлары белән үзара мөнәсәбәте

1. Жирле үзидарәнең коллегияль органы әгъзасы буларак, депутат жирлек Советы, аның органнары эшчәнлегендә актив катнашуын тәмин итә торган тулы хокукларга ия.

2. Жирлек Советы депутатның аның сайлау округындагы эше, жирлек Советындагы эше, аларга жирлек Советының карарларын һәм йөкләмәләрен үтәү турында язмасын тыңлый.

3. Жирле үзидарә органнары һәм вазыйфай затлары депутатка аның эшендә кирәкле ярдәм күрсәтәләр, жирле үзидарә органнары эшчәнлегенә турында депутатка мэгълүмат бирәләр, үзидарәле территориянең икътисадый һәм социаль үсеш программаларын үтәүнең барышы турында, депутатның тәнкыйть искәртмәләре һәм тәкъдимнәре буенча кабул ителгән чаралар турында хәбәр итәләр, закон депутаты, муниципаль берәмлекләренә вәкиллеке органнары эш практикасын, жәмәгәтчелек фикерен өйрәнүгә ярдәм итәләр.

20 статья. Депутат эшчәнлегенең социаль һәм башка гарантияләре

1. Депутат эшчәнлеген гамәлгә ашыруның социаль һәм башка гарантияләре жирлекнең законнары, муниципаль норматив хокукый актлары белән билгеләнә.

2. Депутатларның жинаять яисә административ жаваплылыкка тартылган хокукларын гарантияләү, тоткарлау, кулга алу, тентү, сорау алу, аларның башка жинаять-процессуаль һәм административ-процессуаль гамәлләренә карата башкарылганда, шулай ук алар биләгән торак һәм (яисә) хезмәт урыны булган депутатларга карата оператив-эзләнү чаралары, аларның багажлары, шәхси һәм хезмәт транспорт чаралары, алар тарафыннан документлары булган элемент чаралары исәпкә алынганда федераль законнар белән билгеләнә.

3. Депутат тавыш биргәндә белдерелгән фикер, позиция, депутатның тиешле статусына туры килә торган башка гамәлләр, шул исәптән вәкаләтләр чоры тәмамланганнан соң, әйтелгән фикерләре өчен жинаять яисә административ жаваплылыкка тартыла алмый. Әлегә нигезләмә депутат

тарафыннан ачыктан-ачык хурлауларга, яла яуга яисэ федераль законда каралган башка хокук бозуларга кертелгэн очрактарга кагылмый.

4. Депутатны коррупциягэ каршы тору турындагы Россия Федерациясе законнары нигезендэ яктар конфликттын булдырмау яисэ жайга салу турындагы таләпләрне үтәмәгән өчен (шул исәптән көн тәртибе мәсьәләләре буенча тавыш бирүдә) йә биләгән вазыйфа буенча Россия Федерациясе норматив хокукый актларында каралган башка бурычларны үтәгән өчен депутат жаваплылыгына жәлеп итү өчен нигез була алмый.

21 статья. Депутат эшчәнлеген гамәлгә ашыруда киртәләр тудыру өчен жаваплылык

Әлеге Нигезләмәнең нигезләмәләрен жирле үзидарә органнарының, оешмаларның һәм ижтимагый берләшмәләренә вазыйфай затлары тарафыннан үтәмәү, шул исәптән әлеге Нигезләмәдә билгеләнгән депутат запросларына һәм мөрәжәгатьләренә мәгълүмат һәм жаваплар бирү срокларын һәм тәртибен үтәмәү, алдан ук ялган мәгълүмат бирү, мәгълүмат бирүдән хокуксыз баш тарту, аны бирүдән баш тарту, депутатларны кабул итү кагыйдәләрен бозу кануннарда каралган жаваплылыкка китерә.